Tõe Sõnumid

12. aastakäik. „Tema tõde on kilp ja sõjariist“. Laul 91, 4. 1928 Nr. 6.

Kas on weel tõde maailmas?

Küsimus: "Mis on tõde?" on alati inimsool küsimusmärgina esinenud. Waikimatalt kostab selle lause, mille kord Pilatus Kristuse wastu wäljendas, wastukaja weel täna üle maailma. Mõtteteadlased on kibedasti ametis, murides ja püüdes mõista looduse saladusi; usuteadlased püüawad eneste wõimetega tõde leida, mis inimese hingelise janu kustutamiseks kõige kohasem oleks. Peetakse arwuta koosistumisi ja üleilmseid konverentse, et põlewamale küsimusele wastust leida. Siiamaale näib aga kogu inimsoo püüd, mingisugusele üldisele lõppotsusele jõuda, tagajärjeta olewat. Palju enam näib kõikidest tõeotsimise püüetest hoolimata weendumus maad leidwat, et ühisele tõe leidmisele ja tundmisele ei saa maailm iialgi jõudma. Näib olema wõimata leida aluspõhja, millele kõik inimsugu ühtlaselt toetuda wõiks. Kõikjalt kõlab weel täna hüüd: „Mis on tõde?!"

Et sellele küsimusele wastust leida, peame meeles pidama, et tõde on wale wastand, samuti kui walgus on pimeduse wastand. Maailmade täiuse looja on meile annud walguse, olgu see kas mõne nähtawa walguse keha kui walgusallika kaudu, või jälle nägemata walguse lainete kaudu, mida inimene isesuguste abinõude waral silmadele nähtawaks wõib teha, nii näitusteks elekter. Walguse algallikas ei kuulu mitte inimese wõimupiiri. Inimene ei wõi mitte walgust joetada, waid ainult kasutada. Samane lugu on ka tõega ja õigusega. Selle algallikas on samuti inimjõust kõrgemal. Inimsoo ideaali eeskuju — Kristus — ütles: „Ma olen selleks ilmale tulnud, et ma tõele peaksin tunnistust andma; igaüks kes tõe seest on, see kuuleb minu healt." Joan. 18,37.

„Mina olen tee, ja tõde ja elu, ja ükski ei saa Issa juure muidu, kui minu läbi." Tõde pole leida siit, kus ebatäielikkus ja wale ase on, waid „kõik hea andmine ja täis and tuleb maha walguse Issast," (Jak. 1,17). Samuti on lugu ka õige tarkusega. Jakobus ütleb: „Aga tarkus, mis ülewalt tuleb on esite puhas, pärast rahuline, annab järele, on sõnawõtlik, täis halastust ja kõiki head kasu, ei pea enam üheset lugu kui teisest ja ep ole salalik." Jak. 3,17.

Kuidas ja kust kohalt weel täna tõde ja õiget tarkust maa päält leida wõib, kuuleme Kristuse ütelusest. Tema ise, kes ühtlasi ka „sõna" oli ja wiimaks „lihaks sai", juhatab igat tõe ja õiguse otsijat „sõna" juure, mille all Jumala sõna „piiblit" mõistame, öeldes: „Katsuge kirjuläbi" ja „Otsige Jehoowaraamatust." Joan. 5,39; Jes. 34,16. Kõik, kellel on igatsus leida tõde, omada õiget ilmawaadet, need lasku end Jumala sõnast juhatada. Ainult see paneb inimsoo jalad kõikumata aluse pääle. Ainult see raamat näitab meile selgemini, kui keegi teine, kas isik wõi õpetus, wõitlust tõe ja wale, walguse ning pimeduse wahel, eluwürsti Kristuse ja pimeduse würsti saatana, jumalalaste ja maailma laste ning nende mõtete ja püüete wahel. Jumala sõnas awaldatud ilmutuste põhjal wõib igaüks, kes kohtlase süüdamega tema sõna kohaselt end Jumala sõnast juhatada laseb ja tema Waimu mõju alla annab, jõuda kindlale weendumusele, et Jeesus, Kristus on tõe allikas ja Eluwürst, ja et igaüks, kes teda wastu wõtab, wõib pääseda wale ja pimeduse wõimusest. See, kes on taewast maha tulnud, ja keda jälle üleswõetud, on endast tunnistuse maha jätnud, et ainult tema on tõe õpetaja. Tema ustawad järelkäijad on tema sõnad, õpetused ja teod üleskirjutanud ja need on weel täna meile kättesaadawad, kui meie tema sõnu tähele paneme, mis ütlewad: „Kui teie minu sõna sisse jääte, siis olete teie tõesti minu jüngrid; ja saate tõtt tunda ja tõde peab teid wabaks tegema." Joan. 8,31 32.

Armas lugeja. on sul teada kummal poolel ja asetud, kas tõe wõi wale lipu all? Püüa weel täna selgusele, kumi aeg on.

D. E.

Mõtted kiriku konsiili üle Lausannes.

Kui inimsugu weel keeles ja mõttes ühesmeeles oli, otsustasid nad peale weeuputuse katastrohwi eneſele ühe kuulsa nime saawutada ja wõtsid nõuks Sineari maale üht torni ehitada, et sellel moel end kõigi tulewaste Jumalakohtude wastu kindlustada. Selle jumalawastase liitumise lõpp oli karistusime — Paabel, segadus.

Üle 1500 aasta tagasi ühendas Jumal, inimsoo õnnistuseks ja kasuks, nelipühi päiwil rahwaste keele ja meele tol korral, kui nad Jerusalemma kogunud olid sel moel, et esimene kiriku ajaloo kirjutaja tunnistada wõis: „Ja nende hulgal, kes usklesid, oli üks süda ja meel." Ap. teg. 4,32. See oli õnnistusime.

Et seda ühismeelt alles ei hoitud ja kristlik kogudus apostlite õpetusesse, ühtemeelde, leiwamurdmisesse ja palwetesse ei jäänud, tuleb nüüd, 1900 aastat hiljem kristliku kiriku halatsemisewäärilisel Paabeli segaduse ajal kutse ühemeele ja usu põhiseaduste wäljatöötamise maailmakonwerentsile kokkutulemiseks. Tõesti, sarnane kirikute maailmakonwerentsi kawa on üks julgemateſt tegudeſt peale esimise nelipühi.

Jumal on üksmeel; looduse- kui ka moraalkäsk on tema jalajälied. Möödunud aastatuhanded on seda tõendanud. Mida enam meie Jumalat tema imelistes looduseſkäskudes tundma õpime, seda enam oleme walmis ühes Taawetiga hüüdma: „Suured on Jehoowa teod! Neid nõutakse kõigist, kellel neist hea meel on. Tema töö on suur, au ja austus, ja tema õigus seisab igawesti." Olgugi, et meie, inimesed, oma teadmisega neist jälgeist lahkunud, ja narrideks muutunud oleme, jääb Jumal oma käskudele igawesti truuks. Ehk küll üks rahwapõlw teise järele igasuguseid muutusi aegade jooksul teinud

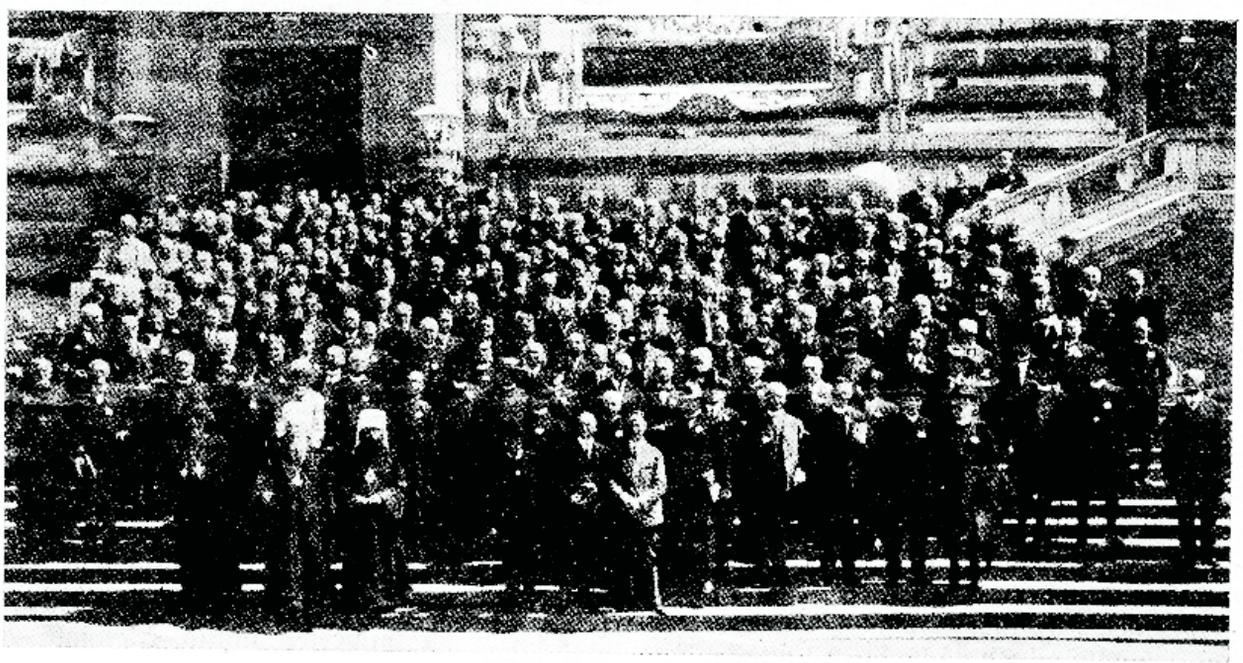

Kirikute esitajad üleilmlisel konwerentsil Lausannes.

on, wõib Jumal üksi ütelda: „Mina olen Jehoowa ja ei muuda end." Meie teadmine ja wõimine on poolik töö.

Meie oleme neist igawesteſt usu ja poliitika kindluseta asjadest ärawäsinud. Meil näib, otsekui oleksime oma teadmiste ja wõimetega üksmeele saawutamiseks Sisyfuse tööle asunud, kes ühe jutu järele sügawusesse mõistetud ja säält üht weerewat kaljurüngast, mis järjest alla weeres, ülesrullima pidi. Asjatu töö — Sisyfuse töö. Sedasama on suuremalt osalt möödunud ilmakonwerentsid ilmalikul ja ka kiriklikul alal näidanud. Tõsise üksmeele waimu ja õige wormi, mille pärast tänapäew nii palju waieldakse, on Jumal oma sõnas annud. See sõna ei waja eneſe tõepõhiseadustes mingisuguseid poliitilisi kompromisse ega eneſewalitud wahekohtunikke tüliküsimuste otsustamiseks.

Inimlik püüd üksmeele järele.

Waene inimsugu, kes Paabeli torni ehitamisest saadik ikka arwurikkamatesse rahwustesse kistud, on kaugelt minewikust alates üksmeele järele igatsenud. Iga rahwas, kes suureks ja wõimsaks sai, tundis eneses tungi, teisi enese alla heita ja iga anderikas sõdur, wõitja ja käsuandja tahtis maailmariiki asutada. Aleksander Cäsar, Friedrich Suur, Napoleon: neil kõigil pesitsesid plaanid peas ühe ilmariigi järele ainuwalitseja all. Nad soowisid, et üks käsk ühendaks meresid, maid ja rahwaid üheks suureks ilmariigiks. Nad igatsesid wõimu, kes ilmariigi ideaali täide wiiks. See mõte oli ju ka üks wiimase ilmasõja põhjustest.

Kolme suure merewõimu kokkutulekuga on see inimsoo ideaal jälle uuesti päewakõrda toodud. Igaüks tahaks ka täna suurim olla. Et seda, nii kui ennemgi, raske kätte saada on, katsutakse tänapäew liitude läbi seda üksmeelt kätte saada. Meie elame ilmaümbritsewate liitude ja ühisuste tähe all. Meil on ilmapost, ilmalennuühisus, ilmanäitused, ilmakonwerentsid igat seltsi.

Kuid maailmakonwerentse ja rahwasteliite ei usaldata enam. Kaaluw ja tark diplomaat Briand ütles möödunud rahwasteliidu lõpuistangul wihaselt: „La politigue est un sale métier!" — Jumalata, kes piire paneb, kui kaugel iga rahwas elama peab, on raske walitseda.

Aga kas ei tule maailm siis kord täielise üksmeele juure? Kindlasti tuleb! Jumal teatab seda meile ühe prohweti läbi järgmiste sõnadega: „Aga nende kuningate päiwil wõtab taewa Jumal ühe kuningriigi ülesehitada, mis ei pea saama ärarikutud ei igawesti ja see kuningriik ei pea mitte teise rahwa kätte saama. See peab pihuks lööma ja ärapõletama kõik kuningriigid, aga ise jääb ta igawesti seisma." Dan. 2, 44.

Paulus ütleb,et terwe inimsugu on ühest weresт pärit ja kuulub sellega ka ühte rahwaste perre. Edasiruttaw teadus on selle minewiku waidlusküsimuse mikroskoobi abil tõena kinnitanud.

Kuni Paabeli torni ehitamiseni oli kõigil inimestel üks keelemurre. Keeltesegaduse läbi tehtakse ilmariigi ja ühismeele plaanid wõimatuks. Niipea, kui mõni julge wõitja rahwaid oma alla heitis ja wõidetuil oma keelemurret peale sundis, tuli ikka wastuhakkamine esile, sest igale rahwale on tema emakeel kallis.

Jumala ühismeele plaan.

Jumal walib terwe äralangenud inimpere keskelt, Semmi rahwahulgast ühe mehe, Abrahami, kelle läbi kogu maailm peab õnnistatud saama. Abraamis walib Jumal enesele ühe rahwa, ja nimelt kõigewähema rahwa (5 Mos. 7,7.), kes kõigesuuremaks rahwaks peab saama, usaldab temale ühe käsu, mis kõikide käskude põhialuseks saanud on ja üle taewaste ja maade kestma saab. „Tänapäew oled sa rahwaks saanud Jehoowale, oma Jumalale ja sa pead Jehoowa oma Jumala sõna kuulma ja tegema tema käskude ja ta seadmiste järele, mis ma sulle täna käsin." 5. Mos. 27. 9. 10.

Kui Jeesus Kristus aegade kättejõudmisel tuli, ei ehitanud ta oma tarkuse sees mitte uut lambalauta, waid ütles: „Ja minul on weel teisi lambaid (peale Israeli), need ei ole mitte sestsinatsest laudast, ja neid pean mina ka seia tooma, ja nemad kuulewad minu häält, ja peab üks kari ja üks karjane olema." Joh. 10, 16. „Mina ja Isa oleme üks."

Kristuse koguduse sünd ei alga mitte nelipühil, waid juba kogudusega kõrbes. Seda ei taha Paulus mitte ainult korintlastele ütelda, waid ka meile, kellede peale maailma ots on tulnud. „Nemad kõik on ühesugust waimulikku rooga söönud, ja on kõik ühesugust waimulikku joomaaega joonud, sest nemad jõid waimulikust järeltulewast kaljust, ja see kalju oli Kristus." 1. Kor. 101.—4.

Kogu Wana ja Uue seaduse kestel Israelis on Kristus täna, eile ja igawesti seesama. Sellest imelisest ühestmeelest weendunud olles, tunnistab Peetrus rahwale usu ja üksmeele põhiseadusena ainukesest alusest: „Ja ühegi muu sees ei ole õnnistust; sest ühtegi muud nime ei ole taewa all inimestele antud, kelle läbi meie peame õndsaks saama." Ap. teg. 4, 12. Abrahami seemnest, Juuda rahwahulgast, tulid prohwetid, usuisad ja wiimaks Jeesus Kristus. Õnnistus tuleb Juuda rahwa läbi. Mõtelgem kuis tahes, aga olukorda muuta ei saa. Apostlid rajasid sellele alusele tugedes alati Jumala sõnale. Siin, sõnas on ühemeele ja usu õpetus; selle alusel wõiwad kõik ühineda.

Kristlik rahwas talitab nõnda, et maailm kristlaste kohta mõtlema peab, neil igal on oma Jumal, usk, ristimine j. n. e. Ometi tunnistab aga Paulus tõelise kristliku usuelu Ewesuse r. 4, 4.: „Üks ihu on ja üks Waim, nõnda kui teie ka olete kutsutud ühes looduses oma kutsumise poolest. Üks Issand, üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja teie kõikide sees."

Jumala koja uueseaduseaegne ehitus ei pea õhus hõljuma. Jumala koja alus rajaneb prohwetidest kuni apostliteni, kelledele mõlemile Jeesus Kristus nurgakiwi on. 1. Peetr. 2, 6.

Koguduse liigete mitmesugustest ametitest, annetest, seisukohast ja päritolemisest hoolimata peab meid kõiki üheks Waimuks ja üheks ihuks ristitama, kelle üle ei paawst ega piiskop pea olla ei tohi, waid Jeesus Kristus. 1. Kor. 12, 12; Kolossl. 1. 18.

Wäliselt ei waadatud Jumala koguduse peale apostlite ajal kui rahwakiriku ega ka riigikiriku peale; ta oli sellega rahul, et tema peale kui sekti wõi usulahu peale waadati, kelle wastu igal pool räägiti. Nõnda tähendas ka Kristus ette. „Ja teid peab tagakiusatama minu pärast.“ See ongi seisukoht, kust praegused kirikud lahkunud on ja miks maailm lahkmeeles kristlikku kirikut ei usu. Kristus ütleb: „Iga kuningriik, mis isekeskis riius on läheb hukka, ja ükski linn ehk koda, mis isekeskis riius on, ei wõi seista.

Tabawalt ütles siia juure piiskop H. Brent — New-Yorgist —omas sissejuhatawas kõnes maailmakonwerentsil Lausannes:

„Maailm on seda tõekstunnistanud, mis poliitilisel, waimlisel, teaduslisel ja sotsiaalsel alal wastuwõttu leiab. Inimesed sirutawad kõigelaiemais ringkondes ühismeele järele. Kõigi nende keskpunktiks on usuline ühismeel, ainult see wõib kestwat liitumiswahendit wõi kitti anda.“

Äralangemine toob segadust.

Tegelikult, kui üks rahwas Jumalast lahkub, see warisep kokku. Nii kui prantslased Prantsuse rewolutsiooni ajal peale usu äraheitmist ennast küllalt kodusena ei tunnud ja pärast selle uuesti sissejeadsid, nii on ka nõukogude Wene riik paremaks pidanud walitsuse edasijäämise kindlustamiseks usuwabadusele mitte enam tõkkeid teha. Saksa luuletajal Goethel on õigus, kui ta ütleb: „Inimene on niikaua produktiiwne, kui ta religiooni austab.“ Isegi Diderot, uskmatu, pidi kui mõtteteadlane ja inimtundja tunnistama: „Kristlik religioon on üle kõikide maailma religioonide.“ Üksmeel, rahu ja häädus on mõlemile, nii waimulikule, kui ka materiaalsele alale soowitaw.

Niipalju jõuti maailmakonwerentsil selgusele, et tee ühismeelele kaotatud on, ja et nõu ja abi leidma peab, kuidas teda uuesti saawutada. Kui kaugele sellest ühismeelest 1900 aasta jooksul äramindud on ja kui palju nimetatud konwerents selle tagasisaamist rahuldas, on üks tähtis Lausanne konwerentsi liige, peapiiskop Irmäus Nowisad'ist öelnud:

„Juba see tõesti, et meie üheskoos oleme ja et meie üksteist ei ignoreeri ehk eita, ega põlga, on suur tagajärg.“

Üks kõigetäbaramatest ja õrnematest kõneainetest, mille üle konwerentsil räägiti, oli nõupidamine seitsme sakramendi ehk saladuse üle. Kas neid kokku seitse wõi kaks on, pole igal mehel wõimalik mõista. Kindlam on juba küll see, mida referent T. Wernon Bartlet Oxfordist oma referaadis wäljendas, et see teem mitte üksi raskemaks probleemiks waid ka suurimaks kirikutewaheliseks lahutusseinaks olla.

Wäga kohane, nende mitmesuguste usuwaadete kohta, mis siin olid koondatud, oli prof. Monod'i wõrdlus, mille ta Toomkirikus oma pühaõhtusõõmaaja kõnes sääl koosolewata kiriku aukandjate wastu wäljendas, juhtides nende mõtteid tormi käes hädaldawate jüngrite pääle, kuidas nad muretult magawa Onnistegija unest ülesäratasid, kes nende wastu ütles: „Oh teie nõdrausulised!“

Tagasi waadates möödunud aastasadadele on olnud sakramendid mitte üksi Ida- ja Läänemaade kiriku lahutuspunktiks, waid reformatsiooni (usupuhastuslise) kirikute tüliõunaks. Neil konwerentsi päiwil otsiti hoolega sillaehitajat, kes ehitaks silla lahutawa kuristiku üle. Räägiti wastastikku mitmesugusest waadetest ja püüti wastastikku leida sündsat wormi, kuidas järgnewal pühapäewal pihti ja liturgiat ühist pühaõhtusõõmaaega pühitseda, millest kõik kohalolewad mitmesuguste kirikute wõimukandjad osa wõtaksid. Iseäranis Norra piiskop Honestad oli selle poolt. Aga siiski ei saadud seda häätahtlikku ettepanekut, ilmakonwerentsi liikmete wahel täide wiia. Petetuna ütles eelnimetatud piiskop: „Meie ei ole weel niikaugele jõudnud. Suures kurwastuses waatlesin ma eile seda, et meie ühist pühaõhtusõõmaaega pidada ei saanud. Kohalik kirik oli meid wennalikult pühaõhtusõõmaajale kutsunud. Paljud meie hulgast on sellele kutsele jälginud aga mitte kõik. Mina usun, et ma osawõttes sellest pühaõhtusõõmaajast olen siiski üheks hääleks luteraanlaseks jäänud. Kui nii paljud sellest pühaõhtusõõmaajast ei wõinud osa wõtta, miks ei ole siis konwerents ise pühaõhtusõõmaaega nõnda korraldanud, et kõik konwerentsi liikmed oleksid wõinud selleşt osa wõtta?“

Wäsimata peapiiskop Nathan Söderblom näis oma ülesande kohta küllalt teadlik olewat, kui ta oma kõne lõpetas sõnadega:

„Aga meie ei tohi raskuste eest tagasi põrgata. Raskused on selleks, et neid ära wõita.“

Kas Lausannes ei saawutanud midagi? Üks on kindel: tõsisele üksmeelele ei tuldud, aga läbirääkimistes rõhutati ühinemise wajadust, kuigi Roomast eraldi olewad kirikud iialgi üksteisega täielisesse ühtmeelde ei saa.

Ainult Rooma-katoliku kirikuga ühinedes wõiks ehk üksmeelele jõuda.

Luzerni „Vaterland" kirjutab katoliku lehtedes wälja-endatud waateid ja märgib, et kõige häädе püüete pääle waatamata, mis konwerentsil ilmsiks olla tulnud, ei wõi katoliku ringkond protestantlisi ühenduspüüdeid kuigi suure usaldusega wastu wõtta, ja lisas siis otsustawalt juure:

„Ilma kindla korrata, mida meie a i n u l t katoliku kirikus leiame, ei ole ühelgi ühendusel kestwust, waid ainult waidlused üksmeele üle wõiwad aset leida."

„Aga meie hindame niisuguste konwerentside püüdeid, kui need katolitsismi suhtes kindlale jaatawale seisukohale asuwad, enda ainult eitawast seisukohast katoliku kiriku wastu loobuwad ja selle usutüsteemi wastu enam kultuurliste abinõudega ei wõitle."

Kes neid pind- ja põhiwoolusid waatleb, leiab selgesti, et ühele eesmärgile sihitakse ja see eesmärk on: Room. **E. Franchiger.**

Usk ja sõnakuulmine.

Umbusaldus ja kahtlus Jumala ja ta sõna wastu wiisid inimsed sõnakuulmatusele ja eksimisele Jumala käskude wastu. Seepärast keelati neile elupuule lähenemine ja nad aeti Paradiisi aiast wälja. (1 Moosese r. 3, 22—24). Usu, sõnakuulmise ja Jumala käskudest kinnipidamise läbi awab Jumal meile jälle Paradiisi ja annab meile õiguse elupuu pääle. (Matt. 19, 16. 17; Ilmut. 22, 14.)

„Aga ilma usuta ei wõi ükski Jumala meele pärast olla; sest kes Jumala juure tahab saada, see peab uskuma, et ta on, ja et ta tasujaks saab neile, kes teda otsiwad." (Ebrea r. 11, 6). Uskuda — tähendab Jumalat usaldada. Antakse end wabatahtlikult Jumalale ja wõetakse selle eest temalt õndsuse, mis ta meile pakub. Sõnakuulmine on usu tõendus ja wili.

Õige usk wiib sõnakuulmisele.

Usk ja sõnakuulmine on ikka lahutamatult üksteisega seotud. Kui usk ei awaldu halastuses ja wabatahtlikkudes häätegudes, siis pole ta parem paganate usust. Need usuwad, et Jumal on olemas ja Kristus on ta ainussündinud Poeg. — Nad ootawat kartuse ja hirmuga kohut. Ei ole weel küllalt, kui paljud Jumalasse usuwad, waid nad peawad ka ta sõna kuulma ja ta peab wõima nende pääle kindel olla. (Joh. 3, 35; 2, 23—25). Jeesus ütleb, kes tema sisse usub ja ta õige jünger tahab olla, et tõde ja wabadust tunda, see peab ta sõnadesse ja ta armastuse sisse jääma. (Joh. 8, 30—32; 15, 9. 10). „Ja sest tunneme meie, et meie teda oleme tunnud, kui meie tema käsusõnad peame. Kes ütleb: „Mina tunnen teda ja ei pea mitte tema käsusõnu, see on walelik, ja tõde ei ole tema sees.

Usk on Jumala töö ja kingitus. (Joh. 6, 29 Ew. 2,8). See on meile Jumalast antud — ta sisse uskuda ja ta pärast kannatada. Jumal awaldab oma mõju usu pääle, mis meis on. Ta seisab kindel oma jõu pääle. „Aga usk on kindel lootus nende asjade pääle, mis weel ootatakse, ja nende asjade märguandmine, mis ei nähta." (Joh. 20,29; Hebr. 11,1). Usk tuleb Jumala hääle ning sõna kuulmisest südametunnistuses. Meie ei pea mitte eneste ega inimeste pääle waatama, waid Jeesuse Kristuse pääle, kes on usu alustaja ja lõpetaja.

Usk saab wõitjaks.

Usk annab Jumalale au. Abel näitas Jumala wastu sõnakuulmist usu läbi ja tõi talle meelepärase ohwri. Noa austas Jumalat kuna ta uskus ja tegi, mis Jumal temale ta pere õnneks käskis teha. Ta päris õiguse, mis usust tuleb. Abraam uskus kindlasti, et seda, mis Jumal talle käskind on, wõib ta ka teha. Ta sai tugewaks usus ja andis Jumalale au. Joosua ja Kaleb ütlesid usus: „Kui Jumal on meiega, wõime me selle maa wõita." Taawet ütles täis usaldust Jumala wastu: „Jumalaga wõime me tegusid saata korda." Paulus ütles julgesti: „Ma wõin kõik teha Kristuse läbi, kes mind tugewaks teeb."

Kord, kui John Bunyan tahtis hakata palwetama, sosistas kiusaja talle kõrwa, et mingit lunastust pattudest ei olla olemas, et palwetamine täitsa asjata olla, sest Jumala halastus ja Kristuse weri ei aidata. Kuid ta mõtles endamisi: „Ma tahan siiski palwetada." Siis ütles jälle kiusaja: „See patt on ju andeksandmatu!" Ta wastas siiski: „Ja kui see ka nii oleks, ma tahan siiski palwetada." Ja ta algas oma palwet sõnadega: „Jumal, saadan ütleb mulle, et ei Kristuse werel ega Su halastusel pole küllalt

jõudu päästa mu hinge. Jumal, kas austaksin ma siis Sind rohkem, kui usun, et Sa saad ja tahad seda teha, või siis, kui usuksin seda, kes ütleb, et Sa ei suuda seda mitte? Jumal, ma tahaksin Sind selle läbi austada, et ma usun, et Sa võid ja tahad seda ka teha. "— Kuna ta niiviisi palvetas, oli, nagu koputaks keegi talle õlale ja sosistaks talle kõrvu: „Inimene, su usk on suur!"

Saatan näitas kord Martin Lutherile ta paturegistrit, millel olid kõik ta patud. Luther ütles: „See on õige, kuid ja oled unustand allkirja: Jeesuse Kristuse, Jumala Poja veri teeb mind puhtaks kõigist neist pattudest." — Siis jättis saatan ta rahule.

Usk puhastab.

Kes usu läbi Jumala ees õigeks saab mõistud, kellele ta patud on antud andeks, see teeb õigust ja peab kinni Jumala seadusest, samuti nagu hää puu kannab hääd wilja, ja tuli, mis on süüdatud, walgustab. (1 Joh. 2,29; 3,7; Room. 2,13.) Kristus kindlustab meile Jumala ees õigeksmõistmise, wabanemise süüst ja patupalgast, ja igawesesse elusse pääsmise. Kristus meie sees teeb meile võimalikuks wiibida õndsuses, elada wõidurikast elu, ja teeb meid kõlbulikkudeks surematuse ja Jumalaga koosolemise jaoks.

Jumalas unele suikund E. G. White tuletas meele, kord paljude aastate eest, üht meest, kes teda ühel koosolekul kõnetas. Ta oli pea täitsa hukkund alkoholi ja tubaka tarwitamise tagajärjel. Kõlwatust elust käis ta küürunwajunult, ja ta riietus — wana sinine kuub — andis tunnistust ta kõlwatust elust. Kõigi tundemärkide järgi otsustades oli ta liig sügawale langend, kui et sääl weel oleks wõimalik olnud aidata. Kui White talle ütles, et ülestõusnud Õnnistegija läbi wõiks jõudu leida, panna wastu kiusatusele, tõusis ta wärisedes üles ja ütles: „Te olete mu hinge eest hoolitsend, seepärast tahan ma seda katsuda." Ta saatis selle öö, kui ta koosolekult koju läks, palwetades mööda. Jumalale tänu, ta wõitis. Kui White teda kuus kuud hiljem nägi, oli ta wäga üllatatud. — Ta terwitas oma päästjat pisarsilmil ja ta nägu hiilgas rõõmust. Ta nägi kümme aastat noorem wälja. See mees wõis rääkida halbade harjumuste kurwast orjusest! Ta teadis hoiatada noorust nende hädaohtude eest ja neile, kes olid langend, nagu tema, wõis ta Jeesust Kristust ainsana awitajana juhatada.

Usk ei luba meelega teha pattu.

Usu asukoht on südametunnistus. (Tim. 3,9). Jumal ei luba teha midagi kurja, mis ta omas kümnes käsus on keelund. Ta juhatab meid kõigi hää poole, mis meie loomuses on, ja mis pühast Waimust puhastatud ja hää südametunnistus meilt nõuab. Usklikud ei tee pattu, lootes armu pääle. Nad panewad tähele loodusseadusi ja ei haawa oma südametunnistust. Nad ei lase patu wõõrast wõimu walitseda eneste surelikkudes kehades. „Sest Kristuse Jeesuse sees ei maksa ümberlõigatud ega ümberlõikamata, waid usk, mis armastuse läbi tegew on." (Kal. 5,6).

„Ja sest tunneme meie, et meie teda oleme tunnud, kui meie tema käsusõnad peame." (1 Joh. 2,2). Usu läbi saame me Jumala õigeksmõistmise ja usuõnakuulmise läbi tõendame ning hoiame seda.

Abraami usk Jumalasse sai talle õiguseks mõistetud. See usk ajas teda sõnakuulmisele ja truudusele ka kõige raskemates läbi katsumistes. Usu läbi pidas ta Jumala seadusi ja käske. (Moos. 26,5.) Kõik, kes Abraami usku on saawad ühes temaga õnnistatud ja päriwad tõotuse. Kristuse lunastussurm oli tasu meie ülestunniste andeksandmise eest. Ta lunastusohwri jõud ulatab tagasi alguseni ja edasi lõpuni. Usu läbi Lunastajasse saawad kõik inimesed, alates Aadamiga, lõpetades wiimse inimesega, lunastatud selgest armust. See juhib meid wabatahtlikule, lapselikule sõnakuulmisele. Kõikide aegade wäljawalitud päriwad tõotatud igawese päranduse. (Waata Room. 3, 25, 26; Eebrea 9,14). Abraam ootas üht taewalikku Jerusalemma, kõikide usklikkude ema ja kõik usklikud ootawad taewast isamaad. (Ebr. 11,8-16).

Usk õpetab arwestama.

Usk on kõiki oma alla heitew jõud. Waewaga peab usk kõik neli arwestamiswiisi õppima selgeks, ütleb waga ning õpetatud Max Frommel. Kõige päält kokkuarwamise. — Igas mures ja wiletsus arwab ta Jumala kaasa. Selleşt tuleb wälja summa, mis südant rahustab. Peakunst, mis usk õpetab, on mahaarwamine, sest igas mures arwab ta homse päewa maha, mis tema eest muretsema saab. Ja kui usklikul ka ainult wiis leiba ja kaks kala on arwestab ta paludes Jumala õnnistusega ja nii tuleb igakord wälja „nad said kõik söönud" ja „me pole weel iial puudust tunnud." Lõpuks peab ta ka jagamist õppima. Usk jagab kõigis, mis talle ette juhtub: „Ühte on tarwis," „Meie teame et neile, kes Jumalat armastawad, kõik hääks tuleb." Jumalas on ikka täielik rahuldus.

M. Stückrath.

(Järgneb.)

Waidluse all olew jumalik rahupäew.

Jumal alustas hingamisepäewa juba enne patulanguſt, loomisimede jäädawaks mälestuſeks ja loomisnädala krooniks. Rahupäew on aulik meeletuletus ſelleſt pühaduſest, mis eſimeſele inimpaarile Paradiiſis antud oli. Seitsmes päew on ſellepärast ſuurima tähtſusega, üleilmne, igawikku ulataw — kuldne ühenduſside, mis Paradiiſi tulewaſe uue maaga kokkuſeob.

Selles, et Jumal iſe ſeitsmendal päewal hingas, teheſ ſeda „inimeſe pärast“, andis ta meie eſiiſadele hingamisepäewa pühitſemiſes iſe eeskuju. Eſiiſad järgiſid eeskujule, pidades uſus Jumala käske kõrgel. Iſraelile oli hingamiſe päew keſtwaks ſeaduſemärgiks, prohwetid waataſid ja kiitleſid tema õnniſtuſi. Õnniſtegija iſe pidas hing.-p. lapſe eaſt ſaadik ja aſetas ſelle pühitſemiſe õigeſſe walguſeſſe. Luk. 4, 16; Matt. 12, 1—12. Jüngriteſt loeme, et nemad olid „hingamiſepäewal rahul, käſu järele.“ Luk. 23, 56. Apoſtlid kuulutaſid ewangeeliumi juutidele ja paganaile hingamiſepäewal (Ap. teg. 18,4) ja eſimene riſtikogudus maitſes hingamiſepäewa õnniſtuſi. Pinedal keſkajal ja hiljem, uſupuhaſtuſe ajal, peeti uſtawate jumalalaſte poolt mitmeis mais hingamiſepäewa au ſees. Ja ka nüüd, Jumala töö lõpetuſe ajal maa peal, murrab kõigeſt raskuſeſt hoolimata ſelle pühitſemine eneſele kõiges maailmas teed. Iſſanda hingamiſe päewal on 6000-de aaſtane minewik ſeljataga ja ſeda pühitſetakſe ka uuel maal igawiku aegades edaſi. Jeſ. 66, 23; 65, 17.

Pühapäewa algus ja ajalugu.

Pühapäewa ſelgem nimetus oleks Eeſti keeles Saksa keele „Sonntag'i“ ja teiſte keelte järele „päikeſe päew“. Päikeſe kumardamine on üks wanemaiſt paganlikkeſt ebajumalateenituſeſt, mida wanaaja kultuurrahwad üldiſelt toimiſid. Egiptuſe, Aſſiiria, Babiloonia, Perſia, Wõõniikia, Kreeka ja Rooma wanade templite ja mälestuſſammaſte kirjad tõendawad ſelgeſti, et wanaaja rahwad päikeſt, kuud ja tähti kummardaſid. Ka piibel nimetab ſelleſt kumardamiſeſt kui jumalawaſtaſt tegu. Ra, Horus, Iſis, Aſiris, Baal, Mithra, Herkules, Apolle ja Jupiter on paganlikud walguſe ja päikeſe jumaluſed. Walgustawate taewakehade jumaldamine awaldas ka end nende järjekorra järele nädalapäewade nimetuſtes, mis olid: Päikene, Kuu, Mars, Merkur, Jupiter, Wenus ja Saturn. Need on iſegi meie päewadeni nii mitme rahwa juures alles jäänud, n. n. Sonntag-päikeſepäew; Mondtag-kuupäewesmaspäew; Saturndag-Saturni päew-laupäew.

Suurim ja wõimſam tegur loodusriigis, walguſe ja ſoojuſe nähtaw allikas oli muidugi päikene ja ſellepärast anti temale nädala päewade ſees aukoht, eſimenepäew: päikeſepäew, „dies ſolis,“ mis juba wana,paganlik nimetus nädala eſimeſe päewa kohta on. (Geſch. der Relig. J. chr., 3. Aufl., Reg. z., B.d. 1—15 S.)

Et nädali eſimeſt päewa Lääne-Rooma riſtlaſte poolt ainult kokkutulemiſe päewaks tarwitama hakatud oli, ſelleks leiame tõenduſi teiſe aaſtaſaja keſkpaigas. Selle päewa nime tunti paganliku „päikeſe päewa“, piiblis aga nädali eſimeſe päewa all. Seda paganlikku nimetuſt piiſiab eraldi üks kirikuiſa riſtlaſtele juure liita. Et ſeda päewa jumalateenistusliſeks tõendada, tuuakſe ette wäiteid, et ta olla eſimeſe loomispäewa walgustähendus ja ka ülestõuſmiſe hommiku mälestus, põhjuſed, millega paganad ja proſeliitid (äſja riſtlaſteks ſaamid paganad) päri olid. Nõnda tekkib pühapäew aegamööda „uue käſuna“ wõi rewiteerituna riſtikoguduſeſſe. Mitte ainſama ſilbiga ei nimetata kuſagil, et Kriſtus ehk apoſtlid päikeſepäewa ſisſeſeadinud ehk puhkepäewana pühitſeda käſkinud olla. Nii ſiis olid Rooma orjad, talupidajad, käſitööliſed, kaupmehed ja ametnikud wäga päri, et pühapäewa wõi päikeſepäewa kui paganliku päikeſe austamiſt riſtlaſtele ſoowitati.

Wõimule tekkiw katoliku kirik ühineb ſelle uue pühapäewaga ja nõnda hiilib päikeſe auks pühitſetaw päew auwäärſe jumalateenituſe päewana kirikuſſe. Teine aaſtaſada on katoliku kiriku algtekkimiſe aaſtaſada. Room wõidab maailma jälle oma alla, „aga ſeekord riſtliku Rooma nime all“ (Harnacks Dogmengeſch). 1, s. 148), ja nõnda täielikult, et ta paganliku Rooma kombel riſtliku Rooma ülewõtab. Ja tema wõidulipul lehwib tulikirjas päew, millal maailm eſimeſt korda walguſt nägi, päikeſe päew-nädala eſimene päew — kui paſſilik ſümbool wõiduſt kõikide waſtaſte üle ja ſümbool tema kaaswalitſeja, Rooma paganliku keiſri, üle.

Päikeſepäew on ſellega kirikuiſade inimlik käſk, waſtolus Jumalakäſule, otſekohene wili tolleſt äralanguſeſt, mille üle eſimeſte apoſtlite ajal juba mõtteid wahetati. Apt. 20, 20—28. Et niiüd päikeſepäew ilma käſuta on, ſiis on ta ka ilma Kriſtuſeta. On ta ilma Kriſtuſeta, ſiis ei ole ta ka Iſſanda päew; ta on palju enam päikeſe auks peetaw päew wõi päikeſe-jumala püha, mis piiſkopiiſandate läbi ülewõetud ja riſtlikuks pühaks tehtud on.

Neljandal aaſtaſajal lõppes otſuſtaw wõit-

Mida keegi Jumala 10 käsu kohta ütleb.

Jumal ise: (Moosese läbi) „Ja kui Jehoowa Moosesega sai rääkinud, Siinai mäe peal, andis ta temale kaks tunnistuse lauda; need olid kiwilauad, Jumala sõrmega kirjutatud.. Citele pea mitte sinna juure midagi laswatama, mis ma teile käsin, ega sellest ärakaotatama, waid et teie peate Jehoowa oma Jumala käskusid... 2. Moos. 4, 2.

Kristus: „Arge mõtelge, et mina olen tulnud käsku ehk prohwetiši kaotama; mina ei ole tulnud neid kaotama, waid tõeks tegema. Matt. ew. 5, 17

Ap. Paulus: „...Sest mul on hea meel Jumala käsust, seestpidise inimese pooleşt." Rooma 7, 22.

Ap. Joannes: „Sest see on Jumala armastus, et meie tema käsusõnu peame, ja tema käsusõnad pole mitte rasked.' 1. Joh. 5, 4.

Dr. Martin Luther: „...Kõigest sellest näitse jälle, kui wäga kõrgele kümme käsku ülendada ja kiita tulewad. Sellepärast peame neid kõige pealt kõigile teistele õpetama ja neid ülikalliks pidama, kui kõige kallimat wara, mis Jumal meile annud on." „Suur katekismus."

Konkordienwormel: „Meie peame seda waleks ja hädaohtlikuks, ka kristlikule sõnakuulmisele wasturääkiwaks õpetada, et Jumala käsk meile kristlastele enam siduw ei olla." (Wäljaantud 1576. aastal.)

Joh. Calwin: (Seletus Matt. ew. 5, 17. juure) Meie ei pea eneşele ettejutama, kui oleks Kristuse tulek meid käsuautoriteedist wabastanud. Palju enam, ta on igaweseks juhtnööriks, juhatades meid ühe wagama ja õnnelikuma elu poole." Com. zu einer Ew. Harmonie," köide I. lehek. 277.

J. G. Onken: „Kõik Jumala käsud, need kümme käsku on täiesti ühewäärtuslised ja pühad, ja seda usume meie ka neljandamast käsust, kus hingamisepäewast kõne on." „Baptistide usutunnistus," leh. 45. 46.

D. L. Moody: „Inimestele peab selgeks tehtama, et kümme käsku ikka weel siduwad on, et nendest ülеastumisele karistus järgneb." Raamatus: „Weigheb and Wanting," wäljaantud 1898. Cicago.

C. H. Spurgeon: (Baptist): „Ma tõendan weel, et ewangeeliumil selle läbi kõige parem tugi ärawõetakse, kui käsku kõrwaldada püütakse." „The Law of God," lehk. 5

John Wesley: (Methotist: „Kombluse käsk, misugune kümnest käsust koosneb, ...ei ole Kristuse poolt ärakaotatud... Iga osa sellest käsust on iga aja jaoks inimestele maksew." „Predigten," köide I. Nr. 25' leh. 221.

Seesama: „Kristuse ewangeeliumi waenlaste reas on esimesed need, kes awalikult ja wabalt käsu peale kohut mõistawad ja ülekohut käsu kohta räägiwad, öeldes: — Mis on Jõsand käsuga teinud? Ta on seda ärakaotanud." — Wesley: „See tähendab tõesti nende asjadega kergel käel ümberkäimist... Kui nad tema käsku äraheidawad, arwates, et nad sellega tema tööd aulikumaks teewad, — kisuwad nad tema õpetust maha..." „Sermon of the Mount." Wol. I. leh. 226, Neb-York.

E. G. White: (Adwendist): „Kümne käsu eeskirjad on makswad kõigile inimestele ja neid anti kõikide õpetuseks ja walitsemiseks. Kümme eeskirja, lühidalt, sisurikkalt ja otsustawalt öeldud, sisaldawad terwet inimese kohustust Jumala ja oma kaasinimeste wastu ja kõik need on kahele juurele armastuse peapõhialusele rajatud: „Sina pead Jõsandat, oma Jumalat armastama kõigest omast südamest, ja kõigest omast hingest, ja kõigest omast wäest, ja kõigest omast meelest; — ja oma ligimest, kui iseennast." (Luka 10, 27; 5. Moos. 6, 4. 5; 3. Moos. 19, 18). Kümnes käsus on need armastuse põhiseadused ükskasjaliselt nimetatud ja inimseisukohale ja olukorrale teatawaks tehtud." Raamatus „Die Patriarchen und Propheten," leh. 303.

Paljud jutlustajad meie päiwil aga tulewad, küll luterlaste, baptistide ja methodistide ridadest, kes ei käi enam oma eelkäijate mõtte järele kümne käsu suhtes, waid hüüdwad julgelt: „Käsk on kõrwaldatud!" — „Meil pole käsuga enam midagi tegemist," — „Kes käsku täita püüab, on Kristusest äralangenud!" j. n. e.

E. Mägi

lus paganluse ja kristluse wahel wiimase wõiduga, milline wõit päikesepäewa pühitsemise ajalukku ka uue pöörde tõi. Kristlus oli walitsewaks wõimuks Rooma ilmariigis saanud, millega nüüd ka riigimehed arwestama pidid. Eusebius räägib tõukejõust, millised põhjused Konstantiinil olid, et ta kristlusele poolehoidu awaldama hakkas, et selleks üht tuge omale ilmawõimu saamiseks leida, kuna ta isiklikult põhimõtteliseks paganaks jäi. Kui Konstantiin järelemõtles, „missugust Jumalat ta enesele seadusejumalaks walima peaks," otsustas ta, „et ainult oma isa jumalat austama peab." (Leben Konstantius, 1, 27, s. 35.36.) 312. aastal, märtsis läks Konstantiin õhtumaa ainuwalitsejana wõidurikkalt Rooma. Ta wõttis annime „Pontifex maximus", paganliku usuwaate ülempreestri nime, wastu. Kristlastele anti täieline wabadus ja ka nende häwitatud warandus tasuti tagasi.

Kuidas Konstantiin ja Rooma kirik ühendust tegemiseks walmis olid, kirjeldab A. Harnack:

„Kirik oli igas asjas walmis, tal ei puudunud midagi, ta oli kui pruut, kes pool aimduses, aga igatsedes keiserlikku abikaasat ja laulatust ootas. Ta (kirik) oli teda (keisert) wäärt; ta oli oma jumaliku autoriteedi ja waimuliku seisusega sama wõimas, kui keiser oma sõduritega. Ta oli wõimsam kui keiser, aga ta wäline olukord ei olnud weel tema seisukoha kõrgune. Konstantiin oli teda waadelnud ja oma kätt ühenduseks pakkunud". (Gesch. der chr. Religion, S. 156)

Kõige esimene pühapäewa käsk.

7. märtsil, 321. aastal andis Konstantiin järgmise pühapäewa käsu wälja:

„Kõik linnade kohtunikud ja elanikud, ka kõikide kunstide töölised, peawad päikese auwäärsel päewal puhkama. Siiski wõiwad põllumehed kõiges wabaduses põllutööd teha. Sest sagegasti juhtub, et millegil muul päewal põlde ja wiinamägesid nii soodsalt harida ei saa, kui sel päewal".

Sel moel sai siis Konstantiini ajal „päikese auwäärne päew" kristlaste ja paganate usuwaadete ühendamise tuntumaks ja mõjuwamaks märgiks, kui pasilik pitsat tollest wale ilmawaate walitsusest. Sellest ajast pääle on tema pühitsemine maailma wõitnud ja nüüd, meie 20. aastasajal püütakse kirikute ja riikide wisade katsete abil tema pühitsemist üldiselt sunduslikult maksma panna. Iseäranis wabas Ameerikas on seesugune päikesepäew wõi pühapäew „Issanda päewaks" nimetatuna suureks ühendus-ja ustawusmärgiks katoliiklaste, protestantide ja teiste wahel, mille abil „meie wõita tahame", ütlewad nad. Pühapäewa reformeerijad reisiwad Ameerikas ja kogu maailmas ringi ja asutawad tosinate kaupa wõimsaid organisatsioone, kes aitaksid rahwuswahelist maailma pühapäewa läbiwiia.

Wiimases otsustamiswõitluses saab metsalise märk wõi pitser ja Jumala pitseri märk peaosa etendama. Paawstluse pitserimärgil on tema nimi peal. Nüüd on selge, et mitte mingisugune muu asi paawstluse pitserimärk ei ole, kui pühapäew, mille ta oma wõimuga tõendab andnud olla; Jumala ja tema rahwa waheline pitserimärk on aga hingamisepäew, mis Jumala loomise ja walitsemise wõimu kirjeldab, — sellega keerleb siis wiimane wõitlus hingamisepäewa ja pühapäewa ümber.

Paawst ütleb, et tema olla Kristuse auks ja oma autoriteedi mõjul hingamispäewa nädala seitsmenda päewa päält esimese pääle üle wiinud, ehk küll Kristus ise loomisel seitsmenda päewa , s. o. hingamise päewa pääle oma rahu õnnistuse ja pühitsemise annud on.

Lõpuwõitlus Jumala käskude wastu.

Kõigenuem ristikäik on käimas. Pühapäew on mõjuwõimu märk, mille abil meieaegsed ristisõitjad loodawad ustawuseta olekut Kristuse wastu, tema walitsuse, tema kiriku, püha neitsi Maarja ja tõörahwa kasuks wõita. „Surm Israeli Jumalale!" on hüüdsõna, et rahwa masse hingamise päewa pidajate wastu ülesässitada. Kas see ristikäik saab oma sihile? Prohwetlik sõna ütleb: „Ja lendaw madu sai wihaseks naise pääle ja läks sõdima nendega, kes tema soost üle jäänud,kes Jumala käsusõnu peawad, ja kellel Jeesuse Kristuse tunnistus on." Ilm. 12, 17

Tõsise Jumala rahwa lõpuosa peab wiimasel ajal suurest raskusest läbimurdma. Jumala waenlased saawad otsustama, et ükski enam osta ega müüa ei saa, kui tal metsalise, tema nime ja arwu märki ei ole. See märk on pühapäew. Ja siis saawad wäikesed ja suured, rikkad ja waesed, wabad ja sulased kõik selle alla sunnitud ehk wastasel korral surmatud. Ilm. 13,14—17. Aga just sellel ajal awaldub iga usklikku usuõigus ja „pühade kannatus." Jumala tõotus ütleb: „Et sa mu kannatuse sõna oled pidanud, siis tahan ka mina sind hoida kiusatuse tunni est, mis on tulemas kõige maailma pääle." Ilm. 3, 10. Ja et nemad elawas usus Jeesuses, Jumala käske peawad, saawad nad Jumala Poja au ilmumise läbi jumalakartmatute käest päästetud ja taewase Jerusalemma wärawaist sisse wiidud.

J. F. Huenergardt.

Halb üllatus paljudele.

„Paljud ütlewad minu wastu selsamalpäewal: Issand, Issand, eks meie ole sinu nimel prohweti wiisil rääkinud, ja sinu nimel kurje waimusid wälja ajanud, ja sinu nimel palju wägewaid tegusid teinud? Ja siis tunnistan mina neile: „Mina ei ole teid elades tunnud, taganege minust ära, kes ülekohut teete."

Need sõnad, mis Jeesus oma mäejutluses ütles, on pühaliku tähtsusega. Need ütlewad ette õudse pettumuse, mis kord paljudele nimekristlastele osaks saab. Paljud, kes tõendawad end Jumala sulased olema, ja kes ka endid tegewateks tööriistadeks tema wiinamäel peawad, saawad kord lõpeks leidma, et neile igawese elu osakssaamise asemel ülekohtutegijate palk osakssaab. See ütelus on weel sellepärast seda hirmsam, et siis ei ole enam ärapääsmise wõimalust. „Selsamal päewal." See saab olema sel päewal, kui „peremees saab üles tõusnud ja ukse lukku pannud." Luk. 13,25. See uks on armuuks patusele ja päew on Jumala päew. Sel päewal saab iga ühe tõeline iseloomus awalikuks ja igaüks saab iseennast nõnda nägema, kuidas tema Jumala ees on.

Tulidus Jumala töös ei ole weel tõenduseks, et inimene Jumalast wastuwõetud on. Iseteadew usutunnistamine ja wäliste wagaduse kommete täitmine ei ole weel tõenduseks, et isik Jumala poolt on wastuwõetud. Selle artikli esimeses kirjakohas tuuakse meile need inimesed ette, kes on Kristusest prohweti wiisil kuulutanud, tema nimel kurje waimusid wälja ajanud ja palju wägewaid tegusid teinud. Kas ei olnud need teod selgeks tõenduseks, et need inimesed Kristuse kaastöölised olid olnud? Nad uskusid end need olewat; aga lõpulikul arwepidamise päewal, kui armuuks on kinni pandud ja armuaeg möödas on, siis kuulewad nad ehmatanult sellelt Kristuselt, kellega nad end kindlas ühenduses arwasid olewat, sõnad: „Ma ei ole teid eladeski tunnud."

Nemad on ise kindlad, et nad on õigel teel olnud, mõeldes et Onnistegija poolt on arusaamatus maadleidnud. Nemad tuletawad temale meele misjuguseid imelisi imetegusid nad tema nimel on kordasaatnud. Kuid asjata lootus! Kristus ei ole midagi unustanud, sellepärast pole temale tarwis meeletuletamist. Need isikud on suure pettuse ohwriks langenud.

Milles on siis kogu selle raskuse ja õnnetuse põhjus? Neid hüütakse Kristuse poolt „ülekohtutegijateks." Eneste usutunnistuse, suure tulduse, ja imelikkude tegude pääle waatamata ei ole nad siiski teinud Jumala tahtmist.

Nad kujutasid enestele ette, et nad Jumalat armastasid, aga nemad ei olnud tähelepannud sõnu, mis ütlesid: „Seit see on Jumala armastus, et meie tema käsusõnu peame, ja tema käsusõnad ei ole mitte rasked." 1. Joon. 5,3. Nemad on tunnustanud, et nad Jumalat teeniwad, aga nad ei pidanud mitte tema käskusid. Nemad õpetasid isegi weel teistele et Jumala käsk, mis Sinail antud, on kõrwaldatud ja ärakaotatud. Sõnakulmine on aga ainsam armastuse läbikatsekiwi ja ülem jumalateenistuse wiis.

„Kas Jehoowal peaks põletamise- ja tapaohwritest nii hea meel olema, kui sest, kui keegi Jehoowa sõna kuuleb? Waata, sõnakuulmine on parem kui tapaohwer ja tähelpanemine on ka parem kui jäärade rasw." 1. Sam. 15,23.

Kui meie tahame patust wabaks saada, siis peame pidama Jumala käskusid uskudes Jeesusse sisse, nõnda kui Jeesus on neid pidanud. Joon. 3,4. Jeesus ütleb enese kohta: „Ma tahan heal meelel teha sinu meele pärast, mu Jumal ja mu südame põhjas on su käsuõpetus." Laul 40,9. Johannes kirjutab: „Kes ennast ütleb tema sisse jääwat, seesama peab ka nõnda käima, kui tema on käinud." 1. Joon. 2,6.

Kristus on meie kõikide eeskuju, sellepärast olgu meie püüd alati tema jälgedes käija. Kristus sai oma Isalt ainult sel tingimisel toetust, kui ta elas tema tahtmise järele. Tema ise ütleb: „Ja kes mind on läkitanud, see on minuga; Isa ei jäta mind mitte üksi, sest et ma ikka teen, mis tema meelepärast on." Joon. 8,29.

Inimeste õpetuste kohta, millel ei leidu alust tema sõnas, ütleb Kristus: „Aga ilmaaegu teeniwad nemad mind, et nemad õpetawad õpetusi, mis inimeste käskimised on." Matt. 15,9.

Kes täna tema sõna tähele paneb, see ei saa iial pettumust tunda, waid pärib kõik Jumala tõotused.

H. J. D.

Patu kurbmäng

Patt on ajajärkude kurbmäng. Seda on ta tõesti ja palju enamgi weel. Patt on wastuhakkamine Jumala walitsusele; loodolewus paneb wastu oma Loojale. Isegi paganlik mõtteteadlane Plato ütles: „Patt on haigus, moonutus ja nõrkus.“ Patt on Jumala käsust üleastumine. Iga patune maailmas paneb wastu Jumala ja walitsusele, mille alla peaksid kõik tema lapsed kuuluma. Waata: 1. Joan. 5,2—3; 2, 3—4.

Patt tõi kõik need hädad ja walud maailma, mis on inimesele pärandusena osaks saanud. Kõik sõjad, katkud, haigused, näljad, walud, mured ja hädad, kui ka surm, on patu järeldus. Waadelge kord tähelpanelikult eneste ümbrusesse, olgu see kas suurtsuguste wõi alama rahwa keskel — igal pool näete teie patu jälgi. Tema tänawad on täidetud pisaratega; neil kuuldub õhkamisi ja hädahüüdeid. Alates walitsuskeppi kandwast kuningast oma aus kuni kõigesügawamale langenud kurjategija ja himude orjani — kõik kannatawad ühel wiisil, kuigi mitte just ühel määral, patu mõju all. Erandeid ei leia meie kuiagilt. Patt langetab inimese.

Wõib kesta aastaid, kuni selle järelduied end awaldawad. Wõib isegi wahel paista, kui wõidaks üleastuja seega, aga see on siiski enesepetus. Ei wanus ega haridus, ei anderikkus ega mõni teine eesõigus ole siiamaale wõinud patu eest ärapääsmise teed awada.

Patt on hirmus tõesti. Ta naerab igat kirjeluit. Patu järele tuleb alati wiletsus. Tema wõimu alt on wõimata pääseda. „Aga kui sa ei tee head, siis magab patt su ukse ees.“ 1. Mos. 4. 7. Isegi Koraanis on kirjutatud: „Kui sa õigust teed, teed sa seda iseenda kasuks; kui sa aga kurja teed, siis teed seda oma kahjuks.“

Patt on südame haigus.

Patt on inimsoo südame haigus, arstimata haigus; kui see kord inimese üle wõidu saab, ei suuda ükski tema häwitusele piire panna. Patt ei astu iialgi tagasi; tema ahelad ei anna iialgi järele ja tema köidikuid ei ole ükski suutnud katkikäristada. Barrow ütleb päris õieti: „Patt ei tunne seisangut; kui meie end temast tagasi ei tõmba, siis saame temast tingimata kaasakistud.“ Leighton kirjutab: „Patt on esiteks meeldiw, siis saab ta kergeks, siis wainustawaks kuid siis juba sagedaseks ja harjumuseks ning lõpeks jäädawaks; siis muutub inimene meeleparandamatuks siis wastupanijaks, millesse ta ka jääb ja nõnda jõuab inmene lõpeks hukkumise aitmele.“ Sama mõtet wäljendab ka prohwet järgmistes sõnades: „Mikspärast peab teid weel peksetama?“ Teie lahkute ikka ära; kõik pea on haige ja kõik süda on nõrk. Jalatallast peast saadik ep ole temas terwet ühigi; muud kui haawad ja muhud ja werised reiad, mis ei ole wautatud, ega kinni seotud, ega õliga pehmeks tehtud.“ Jes. 1,5—6.

Patt on petlik. Aegamööda meelitab ta enda ohwreid oma hädaohtlikku wõrku, millest nad ükski enam omal jõul wälja ei saa. Esiteks aimult mõte, siis arg waade, sõna, ja siis ikka edasi, kuni südamesse, mis kord süütu oli. Patt alati lubab, mida ta iialgi ei anna, see on — rahulolemist. Patt on pärit saatanast ja ta on sama petlik, kui tema algataja. „Madu petis mind ja mina sõin,“ (1. Mos. 3,13), hüüdis naine, kui ta oli Eedenis pattuteinud ja sama hüüd kõlab weel täna wastukajana üle kogu maailma: „Mind peteti, minuga tehti wägiwalda!“ See on patu iseloomus. Sellepärast hoiatatakse ka meid kurja, uskmata südame eest: „. . . . et ükski teie seast kõwaks ei lähe patu pettuse läbi.“ Ebr. 3,13. Patt esineb meile alati moonutatult. Tema lubadused on meelitawad.

Patt muudab meid kõwaks.

Patul on halwaw mõju. Tema surmab kõik õrnemad tunded kuni lõpeks ilma suurema südametunnistuse piinata neid asju wõib sallida, millest peaksime end eemal hoidma. Seda õpetab meile sagedasti meie eneste läbielu. Näituseks: kui kohtame esimest korda mõnda wäga toorest inimest, siis alguses ehmatame ja imestame; kui aga selle inimesega mõned päewad ja nädalad lähedamas läbikäimises ollakse, siis ei ehmata meid enam tema wälendused sel määral, kui alguses. Esiteks kannatame nendega, siis anname neid teatawa isikule andeks, kui meie neid wast hoopis ei wabanda. Sellepärast hoiatab meid ka piiha Kiri:„ . . . . et ükski teie seast kõwaks ei lähe patu pettuse läbi.“ Ebr. 3,13. Patt teeb seda igaühega, kes sõnakuulmata elusse jääb. Patt teeb kõwaks meie südame Jumala wastu, tuimestab meie südametunnistust ja paneb inimese oma Loojale wastupanema. Oma süda-

mekõwaduse päraſt jääb inimene sõnakuulmata olekusse, ilma et ta oma tegudest ja nende tagajärjest wähematki hooliks.

Mispäraſt on see nõnda?

Mikspäraſt sallime meie pattu, selgesti nähes, mida ta on teinud? Meie ei wõi sellepäraſt ainsamatki mõjuwat põhjust ettetuua, et seda ei ole olemas; jatkame aga oma patu elus wiibimist edaſi, hoolimata sellest, et meie patu tagajärgi tunneme.

Loomulikult peaksime mõtlema, et inimesed end muudawad, nähes, misſugused hälwad järeldused sõnakuulmatusel on. Tegelik elu näitab aga hoopis teiſiti. Ei rikkus ega waesus, ei haridus ega harimatus, ei ihulik nõrkus ega tugewus, ei au ega häbi, wangihooned, palced ega karistamine ole siiamaale suutnud inimest patustamiſest tagaſihoida.

Waras wõib küll wangimaja müüre waadelda; ta wõib wangistatuid külastada ja näha misſugune raske elu neil sääl on; ta wõib ka teada, et tema järgmine üleastumine eluaegſe wangistuse kaasa toob, aga see kõik ei muuda tema elu. Ta wõib iſegi päältwaadata, kuidas kedagi tema kuritegewuse päraſt piinatakse, jah iſegi surmatakse, aga seegi ei hoia teda kuritegewuſest tagaſi.

Kui patu idu on juba kord inimese elusse maad leidnud, siis on temal kindel asukoht. Ükski inimlik abinõu ei suuda teda sellest hirmsast haigusest wabastada.

Meie loeme misſuguse walju otsuse piibel patuse kohta wäljendab: „Hing, kes pattu teeb, see peab surema!“ Ezek. 18,4. „Patu palk on surm.“ Rom. 6,23. Kuid kõik püha kirja hoiatused ei suuda meid patust eemal hoida. Meie loeme piiblist patuse kurba saatust tulejärwes ja ei kahtle ka selle tõelikkuses, aga ka seegi ei suuda meid tagaſihoida patustamast. Miska wõiks seletada seda inimese kõwaduſt ja ükskõiksust Jumalast ähwardatud nuhtluse kohta? Selle pääle leiame küll ainsama õige seletuse mis on: patu tuimestaw mõju inimese pääle. Meie eluaegne kokkupuutumine patuga ja see järjekindlus, millega ta alati meid ümbritseb, ei lase meid tema hädaohtlikkust meelespidada, waid paneb meid seda unustama. Harwa nimetame meie, et kõik, kes millegi all elus kannatawad, seda lõikawad, mida nad on külwanud.

Mul tuleb meele üks pidalitõbiste koloonia Hiinas, Kantoni lähedal. Sääl elab 10,000 pidalitõbist. Kuid haigete keskel käiwad toiduainete kaupmehed oma kotikeste ja korwikestega, müüdes puuwilja ja kõike muud; kõik need piawad endid haigete seas ülewel, kui poleks sääl wähematki hädaohtu olnud. Samane lugu on ka patuga. Meie ei näi sellepäraſt tema hädaohtlikkust mõiſtwat, et iga päew tema keskel wiibime. Jumala sõna ütleb: „Kõik on pattu teinud ja on Jumala auſt ilma.“ Rom. 3,23. „Ei ole, kes õige on, ei ühteainuſtki.“ Rom. 3,10 Et meie pattu igal pool näeme ja kuuleme, — olgu see kas kroonitud peade wõi õpetlaste, riigimeeste wõi rahwajuhtide, waimulikkude, jutlustajate wõi kõige alamale aſtmele langenud inimeste juures — oleme tema hädaohtliku mõju läbi tuimestatud saanud.

Patt ei lahku iialgi iſeenesest inimese juurest. Sagedasti kuuleme öeldawat: „Küll tema hiljem targemaks saab ja end parandab.“ Kui wähe mõistetakse see juures patu wäge ja inimlist nõdrust, kui meie nõnda räägime! Patt on eluaegne haigus, millel lõppu pole. Ta jääb meie juure meie wiimase tunnini. Patt ei wäsi ega kulu iialgi ära, waid tema häwitab inimese ära. Joodik ei wabane mitte joogiihast juues ja suisetaja ei saa seega suitsetamise himust lahti, kui ta jälle suitsetab. Iga kord, kui meie pahu harjumusi kordame, saab sellekohane iha weel tugewamaks meie sees. Iſegi weel siis, kui patt meie ihu juba pea täielikult ärahäwitanud, müirgitab patt ikka weel meie meeli ja mõtteid.

Meie wajame wäljaspool meid ajuwat abi.

Patuſel on tarwis arstirohtu, mis teda ümbermunadab, kui ta tahab patustamist järeljätta. Inimesele tema abitumas seisukorras abi tuua ja teda patu alt wabastada ongi ewangeliumi eesmärk. „Sel päewal peab Taaweti soul ja Jerusalemma rahwal üks lahtitehtud hallikas olema patu ja roojuse puhastamiſe tarwis.“ Sak. 13,1. Selles allikas wõiwad kõik eneste pattudest ja nuhtlusest wabaks saada. See on inimsoo ainsam lootus; ühtegi teist ei ole olemas. Selle lootuse alus on Kristus. Kas oled sa temaga tuttaw?

J. H. Ewans.

NOORSOO OSAKOND.

Teadus ja piibel.

„Kes ei tunneks kõigest, et Jumala käsi selle loonud on?"

Kuna looduse ja ilmutuse raamatud üheskuma suure waimu pitsatit kannawad, peawad nad ka kooskõlas üksteisega kõnelema. Nad kõnelewad mitmesuguste metoodite läbi ja mitmesugustes keeltes ning ühest neistsamadest suurtest tõdedest. Teadus leiab ikka uusi imesi, kuid ta ei too midagi, mis jumalikku ilmutuse wastu räägiks, kui seda õieti mõista. Looduse raamat ja kirjutatud sõna selgitawad üksteist. Nad tutwustawad meid Jumalaga, kuna nad meile seadusi õpetawad, millede läbi ta tegutseb.

Järeldused, mis looduses tähelpandud tõsiasjadest eksikombel tehti, wiisid lahkhelini teaduse ja ilmutuse wahel, ja piibliga, luna ühtluist, wõeti ette kirja seletused, mis Jumala sõna jõudu matsid ja hävitasid. Arwati, et geoloogia räägib wastu piihakirja teadetele loomisest. Kinnitatakse, et on waja olnud miljoneid aastaid, maa väljakujunemiseks khaosest. Et nüüd piiblit selle arwatawa teaduse kõrwale seada, oletatakse, et loomispäewad olid aegjärgud, mis kestsid tuhandeid wõi isegi miljoneid aastaid.

Sarnane järeldus on täitsa liigne. Piibli teated on kooskõlas enesega, kui ka loodusõpetusega. Esimesest loomispäewast on öeldud: „Siis sai õhtu ja sai hommiku esimeseks päewaks." (1 Moos. 1,5). Seesama on öeldud igast esimesest kunest loomispäewast. Kiri seletab, et igaüks neist perioodidest, õhtust ja hommikust koosnew päew oli, sarnane igale päewale sellest ajast. Mis puutub loomisse enesesse, siis kõlab jumalik sõna: „Kui tema ütleb, siis see sünnib, kui tema käsib, siis see seisab walmis." (Laul 33,9). Kui palju aega tarwitas Jumal kes selkombel lugematuid maailmu wõis kutsuda ellu, et kujundada maa khaosest? Peame me ta sõnade kallal wägiwalda tarwitama, et ta töid seletada?

On tõsi, et maast leitud inimeste, loomade ja taimede jäänused tõendawad, et need palju suuremad olid, kui need, mis praegu tuntakse. Mis puutub neisse asjaoludesse, siis annab piibel selle kohta küllalt rahuldawa seletuse. Enne weeuputust oli taime- ja loomariik palju kõrgemal arenemisastmel, kui pärast seda. Weeuputuse korral kisti päälmine osa ära, suured muudatused tulid ette, ja maakoore muel kujunemisel jäid mõned tunnistused endisest elust alale. Hiiglasuured metsad, mis weeuputuse ajal maha maetud said, muutusid süeks ja on nüüd laiad sütewäljad, mis meile õli annawad. Mõlemad ained pakuwad meie elule meeldiwust ja mõnusust. Kui need asjad tunakse päewawalgele, siis on nad ühed paljudest tunnadest tõendustest, mis Jumala sõna kinnitawad.

Maaarenemisiooga on lähedalt sugulasi teooria, mis kõneleb, et rakukestest, algloomadest ja neljajalgsetest järk-järgult tõusiwas reas on arenenud looduse kroon — inimene.

Kui waadelda inimest ja ta murimust: Kui üürike on ta elu, kui piiratud ta silmaring, kui kitsendatud ta mõjumispiirkond, kui suuresti ta tihti eksib oma jälgimistes, eriti neis, mis puutuwad sündmustesse, milledest oletatakse, et nad piibli wastu käiwad; kui tihti muudetakse arwatud lõppotsusi teaduses ja heidetakse hoopis kõrwale; kui tihti muudetakse aega, mis maakujunemiseks waja olla olnud miljonite aastate wõrrawähemaks ja suuremaks, ja kui wastukäiwad on mitmesuguste teadlaste teooriad! Kui seda kõiki panna tähele, kas wõib siis üles seada teooriat, mis kõneleb meie arenemisioost rakukestest, algloomadest ja ahwidest piiha kirja kõrgete sõnade kõrwal: „Na Jumal lõi inimese oma näo järele, Jumala näo järel lõi ta teda." (Moos. 1,27). Peame meie selle sugukonna registri, mis on uhkem, kui ühegi kuningakoja oma, kõrwale heitma — „See oli Aadami, see Jumala poeg?"

Sieti mõistetult on nii teaduse leidused, kui elukogemused kooskõlas kirjaga, Jumala kindlast mõjutamisest looduses. Neemia kiituslaulus laulsid Leewitid: „Sina oled seesama Jehoowa, ja üksi; sina oled teinud taewa ja taewaste taewa ja kõik nende wäe, maa ja kõik, mis sääl pääl, mered ja kõik, mis nende sees, ja sina pead ka neid kõiki elus, ja taewa wäed kummardawad sind." (Järgneb.)

Meie ülesanne.

Üks kuulus inglise kunstnik seisis ühel päewal oma lõuendi ees ja maalis pilti: „Kadunud naisterahwas". Sel mõõdul, kuidas töö ta käe all kaswas, sai ta hing ligi tõmmatud kurbmängust, mida ta püüdis kujutada. Pilt kujutas tormist talwe öösd ja üht kadunud, kodutu naisterahwast, kes kehwalt riietuna oma wäikest lapsukest rinna wastu surudes, üksinda

tühjail, pimedail uulitsail eesmärgita ringi hulkus. Nõrgad tuled wilksusid siin ja sääl, aga kõik ukse olid sulutud ja lukkus. Näis, et keegi ei tahtnud waese ja elu tormist aetud naisterahwa pääle armu heita. Kuna kunstnik ta näole hinge piina maalis, siiwenes seal juures ta oma liigutus südames, kuni ta lõpuks pinsli ja wärwid maha wiskas ja hüüdis: „Ma pean minema ja päästma neid päästa, kes tõeliselt kadunud on! Ta jättis maha oma õppimise ja andus armuõpetuse kuulutuse tööle, püüdes aidata kadunuid ja hukkuwaid inimhingi, algul Londonis ja hiljem Ugandas pimeda Aafrika südames. Nii kõlab lugu piiskop Tuckerist.

Ka misjoni wabatahtliste ühingule on hiigla ülesanne teha antud. Nad peawad kadunuid, õnnetuid inimhingi otsima ja neid Jeesuse juure tõe teele — juhatama, kus neid ootab kindlus ja rahu. Ei ole see töö küll mitte kerge, ega ka omal jõul läbiwiidaw. Selleks peab jumalik armastus meile oma wäega appi tulema. Kui meid waldab hingede koorem, nagu mainitud kunstnikku tema pildi ees, siis ainult wõime oma tööriistad ära heita, oma huwid teisele kohale asendada ja pää ülesandeks kaasinimeste awitamise seada. Armastusest ja kaastundest täidetud südamega teiste hääks tööle asudes, saab meie töö tagajärjerikas ja täis õnnistust enestele ja teistele olema.

Kuidas saada seda armastust ja tungi? „Jumala armastus on wälja walatud meie südametesse püha Waimu läbi", ütleb Paulus. Ülewalt on wäge tarwis. „Paluge, siis peab teile antama", kõlab Meistri hääl. Miks oleme nii kitsid oma palwetes ja pealeajamistes. Issand tahab noori hingede wõitmiseks wäega ülalt ehitada. Kõik oleneb meist ära, kas oleme walmis seda wäge wastu wõtma, endid maiselt tühjendada lasknia, et arm meid täita wõiks. Armastuse edendamiseks on kasulik piibelt uurida; Jumala sõna on waim ja elu kõigile, kes igatseiwa südametaga ja alanduses pühast raamatust tarkust ning wäge otsiwad. Kui tahame armastusrikkamad olla, siis peame armastusest lugema ja seda ainet terwest piiblist uurima, kuni ka ise selle jumaliku iseloomu omadusega täidetud saame. Ainult see inime, kes ise taewalikust armastusest joonud, wõib muutuda kaewuks, kust eluwee ojad ka teistele wälja woolawad. Kõige tagajärjerikkamalt tegutseb see isik, kes täis halastust ja armastust on kaduwate hingede wastu; armastuse wõimu ees purunewad ka kõige kõwemad südamed.

Edasi peame weel inimeste halatsemiswäärilist seisukorda tundma õppima. Selleks seisatume nende ees; waatleme nende wiletsaid oma õiguse riideid; paneme tähele mäherdune kahtlus ja meeleheide nende hinges möllab ja sagedasti ka näolt wastu peegeldub. Siis mõtleme selle juure Päästja pääle, kes meid on aitamud ja ka kõigile terwist saata wõib, sest „ta on meie rahu". Niisuguse waatlemise ja mõtlemise läbi täituwad meie südamed kaastunde ja armastusega. Meie ei taha enam üksköikselt inimesest mööda käia, waid otsime ja kasutame igat juhust, et ärakadunud poegi ja tütreid Isa koju tagasi juhatada. E. Rey.

Jumal armastab mind.

Juba on kewade. Riidul wirwendab wesi. Need on kui elawhõbeda ojad, nii selged, eluwärsked. Tuul on weel wilu, kuid ka temas on tunda kewade lõhnu. Ta jahistab wallatult puude okstes ja nende kohin mõjub nii salapäraselt, aimdusi äratawalt, puhudes wahešt kõwemini ja siinsamas waibudes tasasèks melauluks, wõttes jälle hoogu ja waibudes muusti.—

See wõrdub elule, mis algas täis lootusi, täis julgust — ja mis oneti waibus siis, kui leidis ilmast ainult walusaid pettumusi.

Hää on kuulata seda kohinat. See nagu annab troosti südamele, — annab nagu jõudu wastu minna uutele wõitlustele.

Taewas on üleni helesinine — puhas, nagu see wõib olla ainult kewadel. Siis algab elu. Siis pole tuntud weel walu, pole ekstud weel ega tehtud plekke, mis jääwad lõpuni püsima.

Päike paistab täna nii soojalt. Istun ja waatlen seda looduse ilu, mida Jumal andis oma armastuse märgiks patusele inimsoole. Ta tahab seega äratada meid meie unešt ja näidata, mida ta meie hääks on teinud, tahes meid seega mõjutada sõnakuulmisele. Tihti tuleb mõte, et Jumal on unustanud, on mind mahajätnud nu pattude pärast.

Aga kui siis minna loodusesse, kuulata sõnu, mida ainult tundeliselt mõista wõib, siis ei saa muud kui peab nutma ja hõiskama ühtlasi, öeldes: „Jumal armastab mind!" See tähendab — ta teeb kõik minu kasuks. Ta püüab mind juhatada õiguse teedele, tahab mulle õpetada tarkust, mis wiib ärapäästmisele.

„Jumal armastab mind!" Kui ülew mõte. Kas peaks siis mingi õnnetus raske kanda olema, kui tead, et keegi on, kes tunneb kaasa mulle, kes kannatab samuti, kui minagi. Siis ununeb kurbus ja walu ning isegi pettumus on kerge kanda. Meie — inimesed peaksime tundma rohkem Jumala armastust meie wastu ja seda on meil wõimalik näha igast asjast looduses. Meie peame ainult tundma õppima looduse keelt, et saada aru ta kõnest.

7. mail 1928. L.

Päewasündmused ajamärkidena.

Protestantlased ilma Kristuseta. Londoni misjoniseltsi, mis protestantlastest koosneb, on ajalehtede teadete järele oma Indias tarwitatawate laulu- ja palweraamatutest Kristuse nime maha tõmbanud. Samuti jäeti see nimi ka wälja raamatutest ja traktaatidest, mida sääl lewitada kawatsetakse. Seda olla tehtud selle pärast, et mohameedlased ja buddalased raamatute otsimise juures selle pääle ei komistaks.

Mis otstarb on siis weel misjonärina Indiasse minna, kui selle nimi, kes ainsam õnnistuse alus on, waka alla pannakse. Kas wõib olla ewangeliumit ilma Kristuseta?

Hiina rahutused ja piibel. Ehk küll Hiinas wiimasel ajal suured rahutused on maadleidnud, on sääl siiski wiimaste üheksa kuu jooksul 1.450.000 piiblit äramüüdud. Piibel, kui raamatute raamat, wõidab endale seda enam poolehoidu, mida suuremaks maailma segadused ja raskused muutuwad.

Mida lapsed kinos näewad. Üks Schweizi ajaleht kirjutab: „Bernis olid, nagu „Berner Schulblatt" teatab, 3300 kooliõpilase seast 2450 kino harrastajat. Teatud aja kestel olid nad kinos näinud 1914 üksteist peksmise stseeni, 1286 korral tülitsemisi mehe ja naise wahel, 1350 korral joodikuid, 1120 juhusel petmiseid, 1060 abielurikkumise stseeni, 1224 korral kuidas inimesi maha lasti, 1645 röövimist, 1171 korral põlemasüütamisi ja tapmisi, 765 enese tapmist. — See näitab weel kord ,et kinod ei ole midagi muud kui kuritegewuse koolid. Kes tahab enda lapsi ausateks ja wiisakateks inimesteks kaswatada, see hoiab lapsed kinost eemal.

Maailma keelemurded. Uurimused on näidanud, et kogu maakeral ümmarguselt umbes 1000 mitmesugust keelt räägitakse, kusjuures wäiksemad keelemurrakud muidugi arwestamata jäänud. Ehk küll harilikult Inglise, Saksa, Prantsuse ja Hispaania keelt maailma keelteks peetakse, on siiski õige see tõesti, et kõige enam räägitawam keel Hiina keel on, mida 435 milj. inimest räägiwad. Hiinlastele järgib kaugelt India keel, mille kaudu 230 miljonit inimest eneste mõtteid wahetawad. Nii Hiina kui India keled jagunewad weel erigruppidesse, mis peakeelest kõrwale kalduwad. Alles siis järgneb Inglise keel, mida 165 miljoni inimest räägiwad. Saksakeel on 91 miljoni inimese emakeel, Hispaania keelt räägiwad 80 miljoni, Wene keelt 70 miljoni, Prantsuse keelt 45 miljoni, Itaalia keelt 41 miljoni ja Ukraina keelt 35 miljoni.

Piibel on juba 835 keelde tõlgitud ja on seega kõige loetawam raamat maailmas.

Arwelewõttes, et palju inimesi mitmeid keeli räägiwad, siis tohiks wast oletada, et piibel peaaegu kõigile loetawamaks raamatuks on saanud.

Kristuse sõnad: „Ja seda kuningriigi armuõpetust peab kuulutatama kõiges maailmas, tunnistuseks kõige rahwale ja siis wast tuleb ots," lähewad meie rahwapõlwe ajal silmanähtawalt täide.

Raadiolained tungiwad 500 jala paksusest kiwiseinast läbi. Teadusliku katsed Caribous, Colorados, on näitanud et raadiolained 500 jala paksusest kiwikorrast läbi tungiwad. Ühes kaewanduses wõidi 220 jala sügawuses Denweris saadetud kontserti wäga selgesti kuulda. 550 jala sügawuses oli kontsert kaunis tuhmilt kuulda. Kes oleks wõinud mõelda, et inimese sõna isegi maa sisemusse wõib tungida! Kuid kord tuleb aeg, mil Eluwürsti sõnad haudadesse tungiwad ja surnud elule hüüiawad.

Mida Inglismaa kõige wanem naisterahwas nüüdse „õrnemasoo" kohta ütleb: Proua Sarah Collins, kes, olles weel kõbus emakene, hiljuti oma 106. eluaastat alustas, on sünnipäewa õnnesoowijate wastu, nende küsimise pääle, oma mõtteid praeguse noorsoo kohta awaldanud, üteldes: „Tütarlapsi, kes lühikestes kuubedes ümberjooksewaad, eneste juukseid on lühikeseks lõiganud ja paberossi suitsetawad, peaks witstega karistatama. Kõige parem abinõu pika ea saawutamiseks on töö. Mina olen kogu eluaja truulisti töötanud. Oma noorespõlwes olin ma Buckinhami palees tuaneitsiks. Hiljuti palus üks lendur et ma temaga aeroplaanil lennu kaasa teeksin, mina aga eelistan palju enam jõitu hobustel."

Tõe jõrmid nr. 6.
Üksik number 15 senti.

Wäljaandja: S. P. Aldw. Eesti Liit. Tellimised kui ka rahasaadetised palun saata Paul Allweissi Merepuiestee nr. 14-a Tallinnas.
Wastutaw toimetaja: M. Bärengrub, Merepuiestee nr. 14-a, Tallinnas.
Tegewad kaastöölised: L. Nikkar; Ed. Mägi; Ed. Rey.
Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda. Pikk t. 2. 1928.